

ŝiaj polifonioj por virinaj voĉoj estas tute speciala muzikformo, medicinistoj admiras ŝiajn sciojn kaj kuraĝon pritrakti – en plena mezepoko – ekzemple ginekologion, ŝia naturkuracado estas ree moderna en la 21-a jc. ktp. Por sia epoko, en kiu virinoj (eĉ monaĥinoj) ne rajtis entrepreni ion ajn sen konsento de viroj, kiam supera kleriĝo estis atingebla nur por viroj, ŝi estis ĉiukaze eksterordinara, ĉar ŝi evidente alproprigis al si siajn konojn ĉefe per memstudado kaj legado. Por interlingvistoj estas „Ignota Lingua” valora materialo, nome la una konservita specimeno de lingvokonstruado. Ties mistika deveno cetere ne estas esence malprobabla – ni pensu pri la unua funkcia interlingvo Volapük en la 19-a jc., kies gramatiko aperis al ĝia aŭtoro, pastro, en la nokta revelacio (tion li ja mem notis en sia taglibro). Historio de lingvokonstruado en Eŭropo do komenciĝis ĉe Hildegard.

Ĝis la 17-a jarcento estas bibliografie registritaj entute ok projektoj de internacia lingvo. Certan signifon havas teorio de la hispana filozofo Raymund Lull (1325–1375), priskribita en lia verko „Ars magna”, kie li substrekas la ligitecon de lingvo kaj logiko – la lingvo estu „logika maŝino”. Lia verko estis reeldonita kaj komentita ankoraŭ en 1592, mencias ĝin filozofoj kaj aŭtoroj de lingvoprojektoj en la 17-a jarcento, kiam la lingvokonstruado en propra senco komenciĝis.

6.2. Humanismo kaj filozofiaj lingvoj

La humanismo ĝenerale alportis revivigon de intereso pri la antikvaj civilizo, kulturo, filozofio kaj lingvoj, precipe pri la latina. Oni konsciiĝis pri la grava rolo de la lingvo en klerigo kaj homa progreso, pri lingvo kiel instrumento de pensado kaj esprimformuligo de abstraktaĵoj. Ne temis ĉiam pri iu konkreta lingvo, sed pri ĝia filozofia imago, t.e. esprimo de la nocioj. Tiaj ideoj gvidis al ellaboro de universalaj lingvoj enkadre de la filozofio, ĉar lingvistiko kiel scienco ankoraŭ ne ekzistis. Sed samtempe oni konsciiĝis pri la bezono de internacilingva komunikado tutmonda kaj teoriumis pri taŭga lingvo por tiu celo.

La latinan en tiu ĉi funkcio favoris ekz. hispana klerulo *Juan Luis Vives* (1493–1540). Lia elstara pedagogia verko „De disciplinis libri XX” el la jaro 1531 entenas parton dediĉitan al lingvoinstruado (libro X), dirante: „*La lingvo estas trezorejo de kleriĝo kaj instrumento de homa societo, estus do humane havi unu lingvon, kiun komune uzus ĉiuj nacioj... Tia lingvo estu agrabla, sed ankaŭ scienca kaj riĉa. Mi opinias taŭga la latinan, certe el tiuj, kiujn homoj jam uzas.*” Krome li mencias propedeŭtikan valoron de la latina, kies lernado estas ŝlosilo por multaj eŭropaj lingvoj. Eĉ se la latina malfacilas, Vives opinias ĝin valora kaj pli facile lernebla helpe de taŭgaj metodoj.

Signifoplenan rolon de la lingvo en evoluo de la sciencoj emfazis la filozofo *Francis Bacon*, kiu strebis pri klasifikado de nocioj kaj klarigo de naturaj fenomenoj sur empiria bazo. Lia koncepto de filozofia gramatiko implicas komparan sciencan studon de diversaj etnolingvoj kaj aplikon de iliaj avantaĝoj en universala lingvo. En sia verko „*Novum Organon*” el la jaro 1624 Bacon nomas la lingvon „*vehiculum scientiae*”, t.e. „vehiklo de la scienco”.

Interesiĝon pri lingvaj fenomenoj kaj pri stabiligo de naciaj lingvoj pravas ankaŭ la tiam fonditaj novepokaj sciencaj akademioj. La unua ekestis 1560 en Napolo, la dua 1575 en Madrido, en la unua duono de la 17-a jarcento sekvis du aliaj en Italio (Romo